

Vieraskynät ovat asiantuntijoiden kannanottoja ajankohtaisiin aiheisiin. Kirjoituksia voi tarjota osoitteeseen hs.artikkeli@hs.fi. Kirjoitusten pituus on 3 500–5 500 merkkiä. Toimitus muokkaa ja tarvittaessa lyhentää julkaistavat artikkelit.

Metsäteollisuus yliarvioi sähköntarpeensa

Puunjalostusteollisuuden uudet tuotteet ja palvelut perustuvat nykyisiä massa- ja paperituotteita pienempään puun ja sähkön käyttöön.

VIERASKYNÄ

Lauri Hetemäki

Kirjoittaja on Metsäntutkimuslaitoksen erikoistutkija.

Metsäteollisuuden ja työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) arviot teollisuuden tuotannosta ja sähkönkulutuksesta tulevaisuudessa poikkeavat toisistaan. Miksi arviot ovat erilaisia, ja miten ne liittyvät metsäsektorin rakennemuutokseen?

Suomen metsäsektori elää luovan tuhon aikaa. Käsitteen kehitti vuonna 1942 taloustieteilijä Joseph Schumpeter. Se kuvaa talouden rakenteiden muutosta, jossa vanha rakenne häviää uuden ja paremman tieltä. Kyseessä on jatkuva prosessi, jonka tehtävänä on ylläpitää kapitalismin elinvoimaisuutta. Luova tuho korostaa uusien tuotteiden, tekniikoiden, tuotantopanosten ja tuotannon organisoinnin merkitystä.

Nyt kehityksestä näkyvät sen negatiiviset vaikutukset – tuho. Tehtaiden sulkemiset ovat tästä esimerkki. Ennen pitkää prosessin positiiviset vaikutukset – luovuus – valtaavat alaa, minkä seurauksena metsäsektorillemme syntyy uusia tuotteita ja palveluita.

METSÄTEOLLISUUSYRITYKSET ja alan etujärjestö ymmärrettävästi esittävät tulevaisuudesta arvioita ja visioita, jotka palvelevat metsäteollisuuden omia tarpeita. Arvioillaan pyritään myös vaikuttamaan poliittisiin toimiin. Asiaa tuntemattoman on vaikea päätellä tällaisten arvioiden osuvuutta. Missä määrin ne perustuvat realistisiin ja loogisiin johtopäätöksiin? Paljonko niitä on muokattu lobbauksen varten?

Metsäntutkimuslaitos (Metla) julkaisi ke-säkuussa 2006 ja toukokuussa 2009 arviot Suomen metsäsektorin tulevaisuudesta.

Kummankin arvon mukaan massa- ja paperiteollisuuden tuotanto kääntyy selvään laskuun. Tuorempi arvio ennakoii, että tuotanto olisi vuonna 2015 noin viidenneksen ja vuonna 2020 noin kolmanneksen pienempi kuin 2000-luvun alun huippuvuosina. Ennusteen mukaan tuotanto olisi vuonna 2020 samalla tasolla kuin 1990-luvun alussa.

Metsäteollisuus kritisoi arvioita ja leimasi ne pessimistiseksi kauhuskenaarioksi. Kun arviot tuomittiin pessimistisiksi mediassa,kin, tätä mielikuvaa on ollut vaikea muuttaa.

NYT METLAN arviot ovat jälleen tulleet ajankohtaisiksi. Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisi viime vuoden lopulla päivitetty sähkönkulutusarviot, joiden yhtenä taustatietona olivat Metlan vuoden 2009 arviot. Metsäteollisuus on kyseenalaistanut TEM:n arviot ja esittänyt omat, selvästi suuremmat tuotanto- ja sähkönkulutusarvionsa. Ne halutaan nyt liittää osaksi ministeriön eduskunnalle esittämiä taustapapereita, joita hyödynnetään ydinvoimalalupa-anomusten käsitelyssä.

Metsäteollisuuden arvioiden perustana on kaksi lähtökohtaa. Ensimmäinen on visio, jonka mukaan metsäteollisuus-

Uusia tuotteita tulee monenlaisia, mutta vain osaa niistä valmistetaan Suomessa.

tuotteiden jalostusarvo kaksinkertaistuu vuoteen 2030 mennessä. Tästä uusien tuotteiden ja paperilaatujen osuus olisi puolet. Toisaalta perustana on teollisuuden itsensä tekemä kysely, jossa yrityksiä on pyydetty arvioimaan oman tuotantonsa ja sähkönkäyttönsä kehitystä.

METSÄTEOLLISUUDEN omien arvioiden merkittävä poikkeaminen Metlan ja TEM:n arvioista herättää hämmennystä ja epävarmuutta. Metlan arvioiden osalta voidaan kuitenkin todeta, että esimerkiksi vuonna 2006 esitetyt arviot massa- ja paperiteollisuuden tuotannosta ovat toteumassa jo viisi vuotta ennakoitua aiemmin. Mikäli nykyistä kapasiteettia käytettäisiin normaalilla käyttöasteella (90 prosenttia), tuotantoluvut vas-

taisivat Metlan ennusteita vuodelle 2015.

Metlan vuoden 2009 päivitettykin arviot näyttävät optimistisilta. Mikäli viime vuonna julkistetut mahdolliset tuotannon supistukset tehdään, Metlan arviot vuodelle 2015 toteutuvat arvioitua aiemmin. Jos jo suunniteltujen lakkautusten lisäksi tulisi uusia lakkautuksia, arviot paljastuisivat selvästi liian valoisiksi.

Miös vuoden 2020 ennusteet taitavat osoittautua optimistisiksi. Tähän viittaavat esimerkiksi näkymät Kiinan paperin tarjonnan kasvusta Euroopan markkinoilla sekä sähköisten julkaisualustojen odotettuaikin nopeampi läpimurto kuluttajien keskuudessa.

METLAN arvioissa pohdittiin myös uusien puunjalostustuotteiden näkymiä. Johtopäätösten mukaan uusia tuotteita tulee monenlaisia, mutta vain osaa niistä valmistetaan Suomessa. Pääasiassa niitä tullaan tuottamaan isoilla markkinoilla (Kiina, Yhdysvallat, Länsi-Eurooppa) tai pienten tuotantokustannusten maissa (Itä-Eurooppa, Kiina, Etelä-Amerikka).

Tämä suuntaus on jo näkynyt niin sanottujen älytarrojen valmistuksessa. Alan uuteen tuotantoon on investoitu erityisesti Yhdysvalloissa, Kiinassa ja Puolassa, ja vastavasti tuotantoa on vähennetty muun muassa Suomessa.

Näyttää hyvin mahdolliselta, että ennen vuotta 2020 Suomen massa- ja paperitehtaiden yhteydessä toimisi yhdestä kolmeen uutta biojalostamo. Ne tuottaisivat muun muassa biopoltoaineita. Näiden lisäksi ei vielä ole näköpiirissä merkittävää muuta uutta metsäteollisuuden tuotantoa.

NÄKEMYKSENI on, että Suomen metsäalan tuleva luovuus ja kukoistus perustuvat ennen kaikkea monipuolisuuteen. Emme ole enää samassa määrin riippuvaisia muutamasta avaintoimijasta ja laajan mittakaavan tuotannosta. Uusia elinkeinomahdollisuuksia tarjoavat monet eri tuotteet ja erityisesti metsäalan palvelut.

Puutuotteiden ja palveluiden jalostusarvo voi jopa kaksinkertaistua vuoteen 2030 mennessä. Jalostusarvon kasvu perustuu kuitenkin nykyisiä massa- ja paperituotteita pienempään puun ja sähkön käyttöön.

Helsingin Sanomat on Suomen suurin sanomalehti. Lehdeillä on noin miljoona lukijaa päivittäin. Kokonaislevikki on 397 838 (LT 2009)

Julkaisija: Sanoma News Oy, Töölönlahdenkatu 2, PL 18, 00089 SANOMA
Puhelin (09) 1221, Faksi (09) 122 4809

Tarjottu tai tilattu aineisto hyväksytään julkaistavaksi sillä ehdolla, että sitä saa korvauksetta käyttää uudelleen lehden tai sen yksittäisen osan uudelleenjulkaisun tai muun käytön yhteydessä toteutus- tai jakeluvastavasta riippumatta.

Toimitus: Avoimena 9–13, Puhelin (09) 1221, faksi (09) 122 2366
Käyntiosoite Töölönlahdenkatu 2, Postiosoite PL 77, 00089 SANOMA
Sähköposti: etunimi.sukunimi@hs.fi

Aluetoimitukset: Tampere (03) 223 1257 hs.tampere@hs.fi, Kaakkois-Suomi, Lappeenranta (05) 544 7400
Käyntiosoite Lappeenranta (02) 251 6655 hs.turku@hs.fi, Jyväskylä (014) 615 067
hs.jyvaskyla@hs.fi, Oulu (08) 312 0800
hs.oulu@hs.fi, Kuopio (017) 211 3333
hs.kuopio@hs.fi

Uutisvihjeet: (09) 122 7575

Asiakaspalvelu: HS.fi/asiakaspalvelu
010 800 820 (*)
ma–pe 6.30–18, la–su 7.30–12
Helsingin Sanomien Mediakulma
Ellelinakio 1, Sanomatalon 1. krs.,
00100 Helsinki, ma–pe 9–17
Postiosoite: Helsingin Sanomat
Asiakaspalvelu PL 10,
01771 Vantaa

Asioi verkossa: HS.fi/asiakaspalvelu
Osoitteensiirrot ja jakelunkeskeytykset. Tilausten ja omien tietojen hallinta. Asiakasedut

Jakelupäivystys: 010 802 602 (*)
Päivystyspuhelin kaikkialta Suomesta 010 802 602 (*)

Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen:
Toimitamme ma–pe klo 6.30–11 ja la–su klo 7.30–12 ilmoitetut puuttuneet lehdet saman päivän aikana.
Muu Uusimaa: Toimitamme ma–pe klo 6.30–8 ja la–su klo 7.30–10 ilmoitetut jakamatta jääneet lehdet saman päivän aikana.

Ilmoitukset / yksityisenkilöit
Puhelin 010 800 261